

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

IX. post Trinitatem,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

Verba, confilia & opera secundum Deum, & in Deum ordinata. Si enim radix sancta, & rami. Si radix nutritur, fecundantur & rami. Radix autem, ut dixi, est charitas, qua operamur bonum, & unde habet opus, ut vocetur bonum. Inde enim surgit arboris fecunditas. Inde folia, flores & fructus generantur. Hoc est, inde verborum utilitas oritur, inde prudentia in consilio, inde sanctitas intentionis in opere lucet. Iuste igitur arbori comparatur homo, cuius omnia videntur ex radice charitatis. Quam nobis semper adesse, virere, crescereque faciat Dominus noster Iesus Christus, qui est benedictus in secula, Amen.

DOMINICA IX. POST DOMINICAM S. TRINITATIS, Epistola B. Pauli Apostoli I. ad Corinth. X.

Non sumus concupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt. Neque idolatra efficiamini, sicut quidam ex ipsis, quemadmodum scriptum est: Sedis populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere. Neque fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, & ceciderunt uno die viginti tria milia. Neque tentemus Christum, sicut quidam eorum tentauerunt, & a serpentibus perierunt. Neque murmuraueritis, sicut quidam eorum murmurauerunt, & perierunt eo exterminatore. Hac autem omnia in figura contingebant illis. Scripta autem sunt ad correptionem nostram, in quos fines seculorum deuenerunt. Itaque quis se existimat stare, videat ne cadat. Tentatio vos non apprehendat, nisi humana. Fidelis autem Deus est, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione prouentum, ut possitis sustinere.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Beatissimus Paulus Apostolus, ubi multa Dei beneficia ad Corinthios scribens, Iudæis exhibita recensuit, quæ in figura illis contingebant, ut beneficia Christianis eadem verè exhibenda significarent, tandem etiam Iudæorum taxat ingratitude, qui post transiitum maris rubri, post angelorum cibum illis præstitum, post potum spirituale ad promissam hereditatem non peruenierunt, sed peccatis illorum exigentibus perierunt in deserto, volens significare Christianis quoque similia mala parata, si post acceptam gratiam, post Eucharistiam, hoc est, corporis & sanguinis Christi sumptionem, si denique post alia beneficia permulta ingrati peccauerint. Iudæorum enim bona à Deo recepta, & mala per ingratitude suam perpessa nobis sunt in figuram, & ut caueamus, nos commonefaciunt. Sequitur itaque hodierna lectio. Non igitur sumus concupiscentes malorum, dehortante nos quoque Ecclesiastico, ac dicente: Post concupiscentias tuas non eas. Quod quidam Iudæorum non fecerunt, qui cibos Aegypti, carnes scilicet, post manna per concupiscentiam perierunt. Nos verò concupiscentiis fratris & profligati iuxta rationem viuamus, ne similes simus incredulis & rebellibus illis, qui tentauerunt Deum in cordibus suis, ut peterent escas animabus suis.

YYY 2 Neque

T. V
21

Neque idololatraz, inquit, sicut quidam ex illis efficiamini, qui adorauerant vitulum aureum, dum Moses foret in monte quadraginta diebus & quadraginta noctibus, quemadmodum in Exodo scriptum est: Sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere, hoc est, post esum & potum ceperunt in vituli honorem ludos & choreas ducere. Neque fornicemur, sicut quidam eorum fornicati sunt, puta qui cum filiabus Madian de earum sacrificijs edentes, & adorantes earum deos, fornicati sunt. Quamobrem in violationem peccati ceciderunt in vna die viginti tria millia. Occisi autem sunt hi, qui peccauerunt, ab alijs fratribus suis filijs Israel, Mose id iubente. Neque tentemus Christum, sicut quidam eorum tentauerunt. Tentando Deum etiam Christum secundum diuinitatem tentauerunt. Christus enim Deus, & Patri coeternus est. Ideo ad Hebraeos dicit Apostolus: *Christus Iesus heri & hodie, spie & ante secula.* Nam dum filij Israel castra metarentur in Raphidim, vbi non erat aqua, iurgati sunt contra Mosem pro penuria aquae, & quod illos de Aegypto eduxisset in solitudinem, vbi non esset aqua, tentaueruntque Dominum, dicentes: Est ne Deus in nobis, an non? Propter perfidiam itaque hanc & diffidentiam, misit in illos Dominus ignitos serpentes, qui eos mordentes necarent, vt in Numeris legitur: Ideo dicitur his, quod a serpentibus perierunt. Neque murmuraueritis, aut contra Deum, aut contra superiores, praelatos, ac proximos vestros, sicut quidam Israelitarum murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore, id est, ab Angelo percutiente, qui eos exterminauit de terra promissionis, non vt illos de terra quam ingressi essent eijceret, sed vt ultione praueuientis eos, ne ingrederentur, praepediret. Saepenumero enim murmurauerunt contra Dominum & Mosem. Nam filij Core, Dathan quoque & Abiron, quos cum illorum filijs & habitaculis terra se aperiens deglutiuit, vniuersaque multitudo murmurauit, quorum magna saepe turba prostrata est in deserto, donec ad vniuersos omnes, quotquot de terra Aegypti exierant in deserto, per quadraginta annos consumpti sunt, praeter Caleph & Iosue. Hi soli ex numerosa illa multitudine, qui egressi de Aegypto fuerunt terram promissionis cum filijs eorum, qui in itinere perierant, in deserto natis introuerunt. Haec autem omnia supplicia in figura illis contingebant, quae nobis significarent maiora tormenta parata, si illorum fuerimus imitati peccata. Scripta sunt autem propter nostram correctionem, vnde a peccatis eorum exemplo deterreamur. Propter nos, inquam, in quos fines seculorum, vltimaque mundi aetate deuenit, scripta sunt, qui haec lecturi sumus. Itaque nemo sit securus, sed qui etiam se existimat stare (Existimat, inquam, quia nescit, an stet, nec ne, & falli potest.) Videat tamen de futuro suo statu magis incertus, ne cadat. Itaque cauete, tamen si labi vos contingat, ne cadatis. Tentatio vos non apprehendat, hoc est, in consensum non pertrahat, nisi humana, puta quae est de culpis venialibus, & primis moribus peccatorum grauiorum, sine quibus leuioribus hic non viuatur. Ideo autem fit tentatio vestra humana, vt insidat sicut hominis crescat ad meliora, non quo vitijs, vt demones, succumbatis. Fidelis autem est Deus, & verax in promissione, qui dixit: *Et ego vobiscum sum vsque ad consummationem seculi,* quia non patietur vos tentari super vestras vires, siue naturae siue gratiae, sed faciet etiam cum tentatione pro-

uen
dan
uite
nat
prin
cede
ratu

R
die
licu
dam
requ
salu
per
sem
na, h
H
Q
nihil
stum
stus
per
las,
uar
ca
na c
dite
dam
man
quit
Qua
sano
mun
cum
dum
sunt
dite
min
inde
nisi

uentum, hoc est, vtilitatem in vobis operans, seu profectum spiritualement, dansq; vobis gratiam, fortitudinemq; resistendi, vt possitis sustinere. Nouit enim qui nostram quaerit vtilitatem, quando tentationis procellam finat exurgere, nouit quando & quomodo insurgentes debeat tempestates reprimere. Omnis namque tentatio, si opem non ferret Deus, vires nostras excederet. Iuxta vniuscuiusque igitur vires, tentationes & grauamina moderatur Deus, vt fortioribus maiora det praemia, infirmioribus leuiora.

EXEGESIS EVANGELII DOMINICAE IX.

post Dominicam Sanctae Trinitatis, Lucae XVI.

REst post Euangelium proxima superiori Dominica nobis pronunciatum, in quo non solum mala opera, sed sterilitas quoque reprobat, tur arboris, nec malefactores tantum, sed etiam arguuntur ociosi: hodie sequitur Euangelium, in quo consilium nobis datur, parabolicamq; similitudo, quomodo prudenter nobis prospiciamus ipsi nunc, ne confitemur, damnemurq; in egressu. Nunc igitur de ratione cogitemus reddenda, antequam rationis reddendae tempus adueniat. Nihil enim Dominus noster salutare tacet, sed consilia addit consilijs, quia misericordiam suam super nos semper effundere quaerit vberiore: hoc vnum cupiens quo nos semper inueniat dignos, in quos misericordiam, salutem, charitatem, dona, beneficiaque sua effundat. Itaque dicit:

Homo quidam erit diues, qui habebat villicum.

Quis iste fuerit homo, tametsi quorundam sententiae variare videantur, nihil tamen refert, cum idem maneat sensus. Nam alij dicunt Christum, alij Deum significari, aequa utrobique est expositio. Siquidem Christus cum sit Deus & homo, non minus propterea hic intelligitur, si quis per hominem velit intelligi Deum. De hoc Baruch scribit: Qui fecit stellas, hic Deus noster est. Et post haec in terris visus, & cum hominibus conuersatus est. Dicitur autem Deus Pater quoque homo, vt ibi: *Simile est regnum caelorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo.* Propter benignitatem enim diuinae clementiae, qua nobis condescendit, nosque humaniter ac misericorditer tractat, non incongrue homo dicitur. Dicamus igitur: Homo quidam, hoc est, Christus erat diues. Sed quomodo, inquis, Christus, qui extremam hic paupertatem pertulit, homo erat diues? Audi: Cum esset diues, inquit Apostolus, pro nobis egenus factus est, vt eius inopia nos ditaremur. Quantum ad vsum attinet rerum temporalium, & iuxta humanam conuersationem, nihil in hoc mundo Christus proprium habuit, cuius tamen mundus erat, & omnia quae in eo sunt. Secundum diuinitatem namque eum Patre eadem est opulentia, eadem maiestas, vnaque plenitudo. Secundum diuinitatem quoque diues est in thesauris corporalibus. Cuius enim sunt omnia, qui nullius eget, solus beatus, & in se perfectus, quomodo hic diues dici non debet, si quispiam vocandus est diues? Ipse igitur solus est Dominus rerum temporalium: nos vero tantum eius sumus dispensatores. Deinde, quomodo egenus potuit fieri iuxta assumptam naturam humanam, nisi qui ante fuerit diues? sicut Apostolus dicit: Cum esset diues, pro nobis egenus.

Homo hic diues quis fuerit.

Baruch 3.

Math. 22.

Christus quomodo fuerit diues.

1. Cor. 1.

Ioan. 1.

1. Cor. 1.

YYY 3 egenus

T. V
21

egenus factus est. Deinde in spiritualibus diues est, sicut Ephesij scribit Paulus dicens: *Deus autem qui diues est in misericordia.* Est tertio diues in celestibus, ut Psalmus affirmat: *Gloria & diuitia in domo eius.* Itaque in exterioribus quidem & humanis vibus Filius hominis non habuit, vbi caput suum reclinarer, licet id paupertatis & inopie non propter se, sed propter nos, ut spiritualibus nos per eum diuitijs implemur, sustinuit.

Qui habebat villicum.

Villicus Dei seu Christi homo est, in spiritualibus quidem prelatas, in temporalibus princeps, in veriusq; nihilominus quilibet Christianus. Accipitur autem hic villicus pro economo aut dispensatore. Omnes itaque nos sumus huius diuitijs & domini serui ac dispensatores. Nemo enim non aliquod sibi ab eo commissum, ut negocietur, talentum accepit: quod vnicuique idcirco ut illud multiplicet, commisit, non quo fiat ipse ditior, sed ut nos faciat ditiores, & pro fidelitate nos remuneret: si tamen non nostrum modum aut vtilitatem temporalem, sed illius quarimus honorem. Sumus enim eius serui ac dispensatores seu villici. Nec tamen nos elegimus eum, sed ipse elegit nos, & posuit nos, ut eamus & fructum adferamus, & fructus noster maneat. Commisit nobis bona sua, naturæ scilicet dona, fortunæ quoque, quæ sunt temporalia, & mutabilia, item & bona gratiæ: quæ omnia in alios dispensemus, quibusque vtamur ad gloriam eius, & quæ ut ipse dicit, ponamus ad spiritualem vsuram, ut lucrum nobis (vbi proximis eadem diuiserimus, & vbi bonorum nostrorum, hoc est, bonorum à Domino acceptorum alios participes fecerimus) duplicatum ad nos redeat.

Et hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona ipsius.

Vt ante dixi, vnusquisque est domini villicus, quia nemo est qui non à domino acceperit bona, nemo eius bonis non vtitur. Propterea solus ipse vocatur diues, qui à nemine aliquid accipit, omnes autem ab eo. Pro his itaque quæ tu recepisti, scilicet pro corpore, pro anima, pro vtriusque hominis dotibus ac viribus, puta pro ingenio, memoria, robore, pulchritudine, pro nobilitate, honore, diuitijs, pro amicitia quoque hominum & gratia inter homines conuersandi, tenebris tempore opportuno rationem Deo reddere. Nihil enim habes quod non accepisti. Et ipse execrabitur iustè, si suis acceptis donis ad sui contumeliam tu vsus fueris. In temporali enim dispensatione humana totum est Domini, quicquid de negotiatione aut labore serui partum fuerit. Deus autem & Dominus noster vtilitatem omnem in his, quæ seruis suis commisit, relinquit illis, modo ad honorem Dei, & iuxta eiusdem beneplacitum hæc expendant. Sed villicum hunc quis diffamat apud Dominum? Clamat certe contra nos diabolus, qui ab Angelo accusator vacatur fratrum nostrorum, hoc est, hominum, quos Angeli sancti non dedignantur agnoscere fratres. Accusant nos opera nostra, diffamat tandem propria conscientia. Itaque diffamatur villicus, quod bona domini dissipauerit. Hoc Dominus sæpe in prophetis contra animam conqueritur adulteram, quod aurum & argentum, panem & vinum, aliaque monilia & præciosa, quæ illi dederat Dominus, donabat ipsa amatoribus suis, cum qui-

Villicus Dei quis sit.

Ioan. 17. Bona quousque plia Deus nobis commiserit.

Math. 5. Luc. 16.

Rom. 8. 1. Cor. 7.

Pro quibus ratio reddenda sit Deo.

1. Cor. 6.

Apocal. 11. Accusatores nostri ante Deum qui sunt.

Esai. 47. Ezech. 6. 9. Osee 4.

quibus fornicabatur. Sic tu quoque si ad voluptatem, si ad gloriam propriam, si denique ad domini tui iniuriam ac contumeliam donis Dei fueris abusus, mox huius rei fama, operumque tuorum clamor (vt in Genesi legitur de Sodoma) ad Dominum ascendens te accusabit.

Gene. 18.

Et vocauit illum, & ait illi: Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tuae. Iam enim non poteris villicare.

Multipliciter hominem Dominus vocat. Vocat praedicatione. Nam dum verbum Dei audis, si compungeris, si vitam mutare decernis, si peccata deferere proponis, intra te est, in corde tuo quoque est, qui te vocat. Extra quidem vocat per Dei verbum, siue lectum, siue praedicatum, siue meditatam id fuerit, intus per inspirationem.

Deus vii vocet hominē praedicatione.

Vocat deinde exemplo alieno, aut consolando, aut terrendo. Ante oculos tuos moritur homo qui bene vixit, qui Deum timuit, Dei honorem zelatus est, Dei seruauit mandata. Moritur autem, sed prius de peccatis suis dolens confitetur, & in bona fiducia ad Deum emigrat. Vide quid tum cogitas. O quam iucundum foret sic bene ad mortem dispositum mori, & tranquille ab omni desperationis metu, aut pusillanimitate ex hoc mundo egredi. Quam felix est, qui hic vixit, vt felix quoque moriatur. Vtinam ego huiusmodi mortem felicem inueniam. Hæc cogitans tecum loqueris. Hic itaque vocat te Dominus: vocatio tui est ad meliorem vitam. Vides sceleratum alium iuxta aliam occidi, aut iuxta concubinam mortuum inuentum, aut ebrietati mortem sociasse. Terreris, parum habens spei de illius salute, quem in peccatis suis (vt timendum est) impoenitentem vides obiisse mortem. Times tibi (quandoquidem paria meruisses) similia euenire. Statuis igitur te corrigere, meliori que quam ante hac vita Deo seruire. Et hic à Domino vocaris.

Deus quomodo vocet alieno exemplo.

Deus qui vocet ad se infirmitate.

Psalm. 94.

Deus vii vocet per mortem.

Marc. 13.

Luc. 13. Chrysol.

Vocaris tertio infirmitate, paupertate, carcere, ignominia, & alijs incommodis multis. In quibus vt ad cor redeas, vt vitam in meliora mutes, vt ad Deum te conuertas, tibi inspiratur. Hoc die igitur filij, id est, non vltra aut longius differendo, si Domini vocem, si vocationem hanc audieritis, nolite obdurare corda vestra. Sequetur enim vltima vocatio, postquam remorari aut dissimulare non licet diu. Hæc autem vocatio vltima fit hora, qua non putaris. Erit enim vobis incertum, quando Dominus venerit, an mane, an vespere, an in galli cantu. Ideo horam illam praeditemini, praueuiatis, vt in quacunque vigilia, siue hæc dicatur prima, siue media, siue vltima, Dominus venerit, hoc est, siue in pueritia, siue in iuuentute, siue in senectute vos Dominus vocauerit, inuentia vos vigilantes & paratos, vt pulsanti confestim aperiat. Secundum Chrysolomum Deus vocat, quando timore mortis conuenit hominem, huncque propria conscientia reprehendit. Dicit enim: Quotidie nobis talia exclamat Dominus, ostendens fruentem in meridie sospitate, postquam vesperscit, exanimem. & alium inter prandia expirantem, & diuersi diuersimode ab hac villicatione discedimus.

Dicit itaque Dominus villico: Quid hoc audio de te? Dissipas bona mea tibi in salutem data. Abuteris in tempore, & tate, viribus, pulchritudine alij.

YYY 4 jsqu

T. V
21

1. Cor. 4.

Iudicij hora
cur etiam pijs
timenda sit.

Rationi red-
dendæ quid
suffragatur
maximè.

Psalm. 50.

Galat. 4.

Ioan. 17.
Eccle. 9.

Hebr. 4.

jsque donis meis, quæ ad luxum & voluptatem tibi, & alijs in perniciem conuertis. Redde rationem hoc est, para te ad reddendam rationem villicationis tuæ. Siquidem post hac non villicabis, quia villicandi tempus iam finitum est, & in proximo est, vt ex hac vita demigres. Videtis filij, cuiusmodi onus nobis incumbat. Dona Dei multa recepimus. (Quid enim habemus quod non sit Dei donum?) De singulis rationem nos reddere oportet: Sed quid charissimi de operibus respondebimus, qui vnâ non possumus excusare cogitationem? Et tamen discutiemur etiam de cogitationibus & verbis ociosis Si quid enim in nobis vel ociosè dictum cogitatumve inuentum fuerit, per pœnitentiam non deletum, de hoc à nobis exigetur certa, indubitataque ratio: nec minima culpa carcebit supplicio. Videbimus autem tunc infinitas culpas quas modò in nobis non videmus. Et hæc potissima est ratio: quare etiam Deum timentes & pijs homines, qui nihil temporale diligunt, hanc vltimam horam formident. Ad hanc rationem reddendam, nihil prodest magis, nihil tam efficaciter succurrit, quàm vera profundissimaque humilitas, quæ de se suisque omnibus operibus desperans, subijcit se Deo, & indignam se æstimat, non solum regno cælorum, sed etiam gratia & quouis vel exiguo beneficio Dei. Nihil igitur in suis confidens meritis, misericordiam Dei vnâ postulat: huic credit, huic se committit, dicens: Misericordissime Deus non est in me bonum, nec ratio quare salues me. Ex me quidem desperare possem, sed in te est vnde non diffidere debeo. Vna est namque ratio quare ad te clamo, quare in te spero. Misericordia tua est magna & infinita. Miserere igitur mei Deus obsecro, secundum magnam misericordiam tuam.

Ait autem villicus intra se: Quid faciam, quia dominus meus aufert à me villicationem? Fodere non valeo, mendicare erubescio.

Timor periculaque sæpe incautos ad mentem reducunt. Sic contigit huic villico quoque, vt tunc tractaret quomodo euaderet, cùm immineret periculum. Tu verò antequàm in periculum incidaris, illud præmeditare futuram, ac tibi prospice. Propterea hortatur nos Paulus dicens: *Dum tempus habemus operamur bonum ad omnes* Christus quoque: *Ambulate, inquit, dum lucem habetis, & dum dies est.* Et Salomon: *Quo leuque potest manus tua instanter operare:* quia nec opes, nec ratio, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas. Ait itaque villicus intra se. Quid faciam? Non tractauit cum amicis, non doctores consuluit: quia in hac re amici nihil tibi prodesse possunt. Nemo in rem tuam tibi, sed omnes quod tibi prodest, consulunt. In te ipso igitur, quomodo prospiciendum tibi sit, vt felicem horam inuenias, confidenda. Aut enim vt te pares ad rationem reddendam, aut modo, quamdiu supplicandi tempus est, vt cum Domino tractes, veniam petens & misericordiam, necesse est. Deinde vide, quia non dicit, Quid dicam? Omnis enim tunc eloquentia muta erit. Nulla iuuabit excusatio, quia aperta & nuda erunt omnia coram Deo. Vidit igitur, quia nihil poterat tunc verbis excusari, ideo dicit: Quid faciam? Fodere non valeo, id est, assuetus non sum dura pœnitentiæ opera agere, ieiunare non valeo. Corporis me grauat afflictio, & co-

tas poenitentiae rigor mihi contrarius est, atque, complexio tenera & delicata, consuetudoque inoluta me faciunt ad laborem ad corporis exercitationem, & ad fructus poenitentiae dignos ineptum. Mendicare erubescio. Ab alijs suffragia, intercessionisque mendicare erubescio meritorum. Omnes enim ipsi ^{Rom. 1.} egent misericordia Dei, & nemo est qui credere audeat ad salutem sibi non deficere sua. Accedit quod circa rationem reddendam tunc mendicandi tempus nullum restat.

Scio quid faciam, ut cum amotus fuero à villicatione, recipiant me in domos suas.

Sibi utile consilium prospexit, quo haberet, ut sustentaretur amotus ab officio suo. Neque enim domino sed sibi utiliter consulit. Est igitur haec similitudo non in omnibus imitabilis, sed in hoc tantum, quod in hac vita prospiciamus nobis, prudenterque videamus, ne undique maneamus exclusi & desolati. Est itaque haec parabolae significatio: Cum opera magna poenitentiae agere non sufficimus, misericordijs pauperum ^{Dan. 4.} peccata nostra redimamus. Indicat enim nobis Dominus quam sapienter fecerimus, si de bonis suis (omnia enim nostra ipsius sunt) pauperibus largiamur, facientes eos amicos de mammona iniquitatis. Vocantur ^{Luc. 16.} enim diuitiae iniquitatis, id est, inaequalitatis, quia inaequaliter sunt distributae: Nempe ut vnus abundet, alius egeat. De his itaque diuitijs (licet sine Domini) utiliter nobis prospicimus, si mendicis eas erogamus, si nobis in pauperibus quaerimus amicos, qui suis nos apud Deum iuuent orationibus, atque adeo elemosyna ipsa pro nobis clamet ad Deum, sicut scriptum est: *Abscondite elemosynam in sinu pauperis, & ipsa orabit pro vobis ad Dominum.* ^{Ecl. 29.}

Conuocatis itaque singulis debitoribus domini sui dicebat primo: Quantum debes domino meo? At ille dixit: Centum cados olei. Dixitque illi: Accipe cautionem tuam, & secede cito, & scribe quinquaginta. Deinde alio dixit: Tu verò quantum debes? Qui ait: Centum coros tritici. Ait illi: Accipe literas tuas, & scribe octuaginta.

Conuocat villicus hinc suos debitores, qui erant quoque debitores domini sui. Vocantur autem debitores Domini, quia omnia quae possidenda hinc recepimus quibusque utimur Domini sunt. Erant itaque hi, qui fuerunt conuocati, debitores villici tanquam dispensatoris: sed erant etiam debitores domini, cuius bona tractabant. Sic qui tibi debent, sunt debitores tui, puta pensionarij tui, iuxta hoc quod tu economus es bonorum Domini. Dicuntur autem nihilominus debitores Dei, id est, praecipue, quia quae dispensas, omnia sunt Dei. Iuxta hunc intellectum non inique fecisset villicus, qui sua bona sibi à Domino Deo ad dispensandum commissa, vel pauperibus dederit, vel pauperibus, quae sibi debebantur, relaxauerit, quia ita potuit suis debitoribus relaxare. Vocantur autem hic (sicut dixi) debitores domini, quia bona quorum ille villicus erat dispensator, erant Domini. Secundum spiritualem itaque sensum tibi licet, imo consultissimum ^{Debitores Dei quinam dicantur.}

ZZZ est de

est de rebus, quarum te Deus dispensatorem, & in hoc mundo vice dominum constituit, elemosinas dare, quia das quod potes & debes dare, non solum consentiente, sed & iubente Domino. Secundum autem literam parabola, villicus ille non legitur ad hoc dispensationem accepisse, nec sui Domini habuisse consensum, ut debita Domini sui remitteret. Ideo citra Domini consensum debita relaxans, sibi iuxta seculi prudentiam benefecit, iniquus tamen est erga Dominum, cui fecit fraudem. Nam debitoribus singulis, siue in oleo, siue in tritico partem, hoc est, vni plus, alteri minus dimisit, & in sui commodi usum hanc donationem sibi vsurpauit. Dixit namque ei, qui centum debebat cados olei: Accipe cautionem, id est chirographum tuum, & sede cito, & scribe quinquaginta, mediam partem debiti relaxans. Ad alium vero se conuertens, qui centum coros debebat tritici, ait: Accipe literas tuas, & scribe octuaginta, minus illi relaxans, quam primo. Fortasse quia aut hic erat ditior, ille vero pauperior, aut quia in oleo misericordia, in tritico subuentio significatur. Quo instrumur, maiorem esse debere compassionem, quam se vltra posse hominis extendit, quam subuentioem erga proximum. Hæc enim, id est, subuentio limites & facultates suas non egreditur, illa vero ad impossibilia quoque se extendit.

Et laudauit dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filij huius seculi prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt.

Laudauit Dominus villicum iniquitatis, non quod iniquitatem commendaret, sed quod eius ingenium, eiusque probaret calliditatem, quia se am rem bene instruere nouisset. Primum enim dissipauerat bona domini, deinde etiam, ne propterea pati haberet, furabatur etiam domino suo quæ donabat. Non igitur eius furtum, sed prudens sollicitudo pro se excogitata laudatur, in admirationem quæ venit. Ceterum quia villici huius hæc non fuit vera dicenda prudentia, cum esset iniusta, tamen eam dominus laudat, inuitare nos volens ad misericordiam, ut nos multo magis simus liberales ac misericordes, & propitij in bonis domini, donantes inuicem, & subuenientes, faciamusque nobis amicos de temporalibus bonis: ad quæ pauperibus distribuenda non solum consentit, sed hortatur etiam nos dominus. Nil enim damni sustinet diuitiarum, quantum libet in bonis eius erogandis ad sui honorem & proximorum utilitatem liberimus liberales. Dicit autem filios huius seculi amatores scilicet muneribus, qui seculo placere & conformari gestiunt, prudentiores, id est, astutiores, filijs lucis: sed hoc in generatione sua carnali & inter suos. Hoc autem ideo dicit, quoniam (ut serè semper videmus) in maiori diligentia maiori que solertia media inuenire norunt ad sua mala implenda, corroboranda, excusandaque, quam boni ad bona stabilienda.

Et ego vobis dico: Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.

Augustin.

Diuitias vocat mammonam iniquitatis. Solis enim, ut Augustinus ait, iniqua

Prudentiam
villici alio-
qui iniustam
cur Deus
laudat.

DOMINICAE IX. POST TRINITATEM.

547

iniquis sunt diuitiæ. Iusti enim et si temporalia habeant bona, non tamen ea arbitrantur diuitias, quia non diligunt. Sola enim caelestia tanquam diuitias amant. *Fate* igitur, inquit, vobis amicos de diuitiis iniquitatis. Donare pauperibus, debita remittite, cibate esurientes, sitientes potare, vestris nudis consolamini omnes, ut habeatis amicos, qui vos recipiant, id est, qui coram Deo testimonium ferant elemosynarum, beneficiorumque vestrorum à vobis acceptorum, rationemque quare sitis in aeterna tabernacula recipiendi, & quare pro misericordia vobis reddenda iterum sic misericordia, Deo exponant, pro vobisque ut retribuat à Deo omnium largiore impetrent. Huic consilio filij acquiescite, quia & hinc emigrantes temporalia hic bona relinquitis. Nihil enim profunt vobis post hanc vitam. Nunc igitur propter Deum in pauperes vestra miserationum viscera aperite, nunc bona huius vitæ, quæ habetis, in indigentes diuidite, ut misericordiam, quia hic proximis vestris impenditis misericordiam, quoque à Domino consequamini, præstante Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in secula Amen.

Diuitiæ eorum iniquitatis mammona vocatur. Math. 6. 17. Lucæ 6. Prouer. 11. Tob. 4.

SERMO DE EADEM DOMINICA.

Quare pauperibus sit tribuendum, rationes: & de periculo diuitum.

Redderationem villæ rationis tuæ Lucæ XVI. Admonent hæc verba vnumquemque nostrum, omni esse tempore sollicitum paratumque ad rationem vitæ suæ reddendam de omnibus operibus & negotijs, de bonis quoque ac beneficijs à Deo acceptis, quomodo cunctis his visus fuerit. Omnes, inquam, rationem reddemus, quomodo priuato omni amore extincto Dei donis ad ipsius gloriam vis fuerimus, quomodoque in utilitatem verterimus ea proximorum. Sumus enim nos villicus ille, cuius hodie meminit Euangelium. Itaque tu à Domino suscepisti bona, & munera ego recepi, recepit alius quoque, tandem nemo est, qui non recipit. Omnes igitur rationem reddere debemus. Recepimus dona corporalia, robur, ingenium, pulchritudinem, aliaque multa bona corporalia, de quibus rationem reddemus. Hæc enim villa est vna, cuius omnes sumus villici. Sunt alia bona animæ, quæ recepimus, scientiam, virtutes, animique dotes: & hæc alia est villa nobis commissa. Sunt tertio bona mundana ac temporalia, quæ recepimus: & hæc tertia villa nobis dispensatio est commissa. Sunt postremo singularia multis dona data. Alij enim sunt prælati, alij subditi, alij rectores, quibus singularia multa sunt commissa: & ab vnoquoque, maxime autem ab his qui præsunt districta exigitur ratio. Villicorum enim quisque reddet rationem de ingressu, progressu, & egressu. Si enim prælatus es, interrogaberis, discutieris, iudicaberis, quomodo ad prælationem beneficiumque sit ingressus: an electus, an per amicorum preces promotus, an intrusus. Item si per carnalem lineam, si per virtutem, si per amicorum & potentum timorem intraueris, aut si per munera. Deinde, quomodo gregem pauperis, & perieritne ouicula tibi commissa per tuam negligentiam. Inter omnia enim officia maximum est cura animarum. Accedit ad hæc cura salutis propria, cura

Ratio pro quibus nobis Deo reddenda sit. Bona corporalia quæ sunt. Bona animæ quæ. Bona temporalia quæ. Bona singularia quæ. Sapientia.

ZZZ 2 animæ

T. V
21

Cura anima-
rum quam
in regum sit
officium.

anima tua, vigilantiaque, ne peccato consentias, ne obedias concupiscentie
carnis, ne denique ex carne delicate nutrita opprimatur spiritus: & rursum
ne ex carne nimis afflicta deuotio & spirituale quoque robur intereat. Hanc
curam animæ vnusquisque debet sibi ipsi. Taceo quid debeant prælati ani-
mabus innumeris. In hac ratione autem reddenda si defeceris, non est so-
lūm, quod metuas absolutioem ab officio, aut carcerem sed metuenda sunt
etiam æternæ vitæ amissio, gehenna, ignis, perpetuaque à Deo separatio. Ita-
que Deus Omnipotens diues ille est, cui dicimus: *Tui sunt cali, & tuæ est terra,
orbem terra & plenitudinem eius tu fundasti, aquilonem & mare tu creasti.* Tu es
villicus. Cura tibi animæ corporisque commissa est. Sine Deo nihil po-
tes. Veruntamen qui creauit te, inquit Augustinus, sine te, non saluabitur
sine te. Non imprudenter hic religiosi faciunt, qui suam curam pericu-
lumque abijcientes, prælato ad omnia se subijciunt, eius ductu se regi per-
mittunt, eius obediunt voluntati. Quo fit vt seduci non possint à satana: vo-
pote non seipos regentes (& ideo proprius illos non seducet amor) sed præ-
lato obtemperantes iussionibus. Hic villicus quum dissipasset omnia do-
mini sui bona, confestim illius accusatio intrauit ad dominum. Vocata
vt rationem redderet, præmeditabatur quid faceret, quo ex periculo libe-
raretur, & futuras non sentiret molestias. Ita nobis quoque prouidendum
est, vt si non perfectam potuerimus rationem reddere de his, quæ à nobis
exiguntur, inueniamus consilium euadendi, post hanc enim vitam, nec o-
dere valemus, id est, operari, nec mendicare, quia tunc nulla oratio iuuat,
vbi misericordiz præterierit tempus. Modo igitur quamdiu in vita sumus,
operemur & mendicemus, aut saltem pauperum memores simus ad benefa-
ciendum illis, vt ipsos intercessores faciamus pro nobis. Venit enim nos,
in qua nemo operari potest. Ideo etiam Sapiens monet nos ad fornicam ac-
cedere, discretèq; ab ea sapientiam, quæ cum nec ducem habeat nec præce-
ptorem, parat in æstate cibum sibi. Itaque consultum nobis est, vt hunc
imitemur villicum, facientes nobis amicos de mammona iniquitatis, qui
in æterna nos impetrent recipi tabernacula. Vocantur autem hic diuine
iniquitatis, vel quia iniquè partæ sunt, vel quia iniquè, id est, inæqualiter
dispensantur, vel quia procurantur nimis solerter, vel quia (vt in pluri-
mum) his homines abutuntur. Has diuitias comparemus à pauperibus,
quorum est regnum cælorum. Ideo enim tu recepisti diuitias, vt electro-
synis & pecunijs Christi erogandis amore emas regnum cælorum. Vita
autem, quam iustè pauperibus subuenire debeas, idèq; multiplici ratione.
Prima, quia ea quæ possides, tua non sunt, nam si tua sunt, tolle ea, & accepto-
tecum. Quod tamen facere non possis in morte, omnia hic relinques. Non-
ne melius tibi foret, vt emeris tibi regnum cælorum, profundendo, quan-
tum tibi aur prolibus superesse potest, in pauperes, vt sis vt misericordiarum
& pietatis vbique studiosus? Sed quid auaris superest? Deest enim illi
tam quod habent, vt Hieronymus sanctus ait, quam quod non habent.
Quam libero igitur corde dare deberes, qui scis te aliena largiri, quæ etiam
inuitus potes amittere. *Dominus dedit* (ait Job) *& Dominus abstulit.* Quanto magis
autem vltro sunt ei offerenda? Secunda ratio, quia vt hæc daces, à Do-
mino accepisti. Hæc igitur si eius amore iterum erogaueris, plura recipies.
Non

Psal. 11.

Ioan. 15.
Augustin.
Religiosi
quam pru-
denter faci-
ant.

Ioan. 9.
Prover. 6.

Luca. 16.
Diuitiz cur-
rescitur ini-
quitas.

Matth. 5.

Pauperibus
subueniendu
esse propter
multas ra-
tiones.
1. Tim. 4.
Eccles. 5.
Hieron.

Iob. 1.

Non
est:
Tot:
quic
to mi
ne a
C
quæ
est, i
prof
& va
tes e
miss
cum
conf
face
ter.
tibi
rum
das,
quæ
terra
ex m
re C
quia
ferio
die r
&c.
ci d
nitu
S
beo
flus
defu
mur
lunt
min
re
tibu
ficial
taste
ve r
nem
quic
pro.

Non enim te deseret, quem pietatis inuenerit studiosum. Scriptum namque est: *Iunior sui & senis, & non vidit iustum derelictum, nec semen eius quarens panem.* Tota die miseretur & commodat, & semen illius in benedictione erit, Si quidem cum nihil haberet, ipse dispensanda sua tibi bona commisit. Quanto magis auget incrementa frugum iustitiae tuae, ubi te viderit accepta bene administrare?

Crede mihi, nunquam vidi, nullum legi, neminem etiam audiui vniquam, qui ex misericordia, ea quae habet in elemosynam impartitur, hoc est, in subventionem egenis, passum inopiam, nisi fortasse eos, qui inopiam profiteri voluerunt, iuxta consilium Evangelicum: *Si vis perfectus esse, vende omnia, quae possides, & sequere me.* Quod sanctus pater Franciscus, alijque multi fecerunt sanctorum. Refundit enim tibi Deus plura, quam tu potes erogare. Neque enim fallit, quod omnibus ad literam quoque est promissum: *Dare, & dabitur vobis.* Consilium igitur hoc observa Evangelicum, & omni petenti te tribue. *Beatus enim est dare, quam accipere.* Et Tobiae consilium filium suum instruentis ausculta: *Hic enim noli, inquit, auertere faciem tuam ab illo paupere.* Sic enim Deus à te quoque faciem suam non auerteret. Tertia ratio est, quia ea, quae das, illius sunt, cui das. Quicquid enim tibi superest, non tuum, sed pauperum est: das igitur illis, quorum sunt. Verum adhuc sublimiori deuotione contuendum est, quibus des. Christo enim das, quaecunque das. Quod Salomon cognoscens: *Tua, inquit, sunt omnia, & quae de manu tua accepimus, dedimus tibi.* Nunquid igitur Christo bona vilia ac terrena negabis? Audi tamen lucidius, quomodo des Christo. *Quicquid vni ex minimis meis, inquit, fecistis, hoc mihi fecistis.* Da ergo pauperi, quia scis te dare Christo in paupere. Quarta ratio est, quia gratis non das, nec Christo das, quia ille indiget, sed ad tuam das utilitatem, ut coronet te ipse quoque in misericordia & miserationibus. Quapropter in fine quoque Evangelij hoc hodie nobis inculcans: *Facite, inquit, vobis amicos de mammona iniquitatis, &c.* Securus facis, quandoquidem iubens haec dicit: *Nam quod villicus fecit de bonis domini, id domino suo non consentiente fecit.* Tu verò dominum habes consensum, consilium & mandatum.

Sed dicit quis: *Quid tribuam, qui nihil possideo, qui nihil quod dem, habeo?* Dico: *Beatus es fili, qui & ipse de illorum es numero, quorum se Christus vnum constituit, hoc est, pauper & inops.* Veruntamen audi, si non defuerit tibi ad alios egenos & miseros compassio, non deerit tibi quoque munus, quod egeno tribuas. Nam habes animum dandi, habes bonam voluntatem, quae sufficit, si aliud non habes aut potes. Haec voluntas tibi à Domino pro opere computatur. Beatior autem es, qui non solum es in pauperes misericors, sed simul pauperibus alijs in egestate, diuitibus verò clementibus in misericordia aequaris. Sunt praeterea dona alia multa, è quibus difficultè est, ut nullum habeas, quo proximo subuenias egeno. Habes enim fortasse aut scientiae donum, aut prudentiam, aut robur ad feruendum, aliudve munus à Deo, quo infirmo egeno ve subuenire queas. Hoc in consolationem proximi impende, & erit elemosyna Christo haud non accepta. Quicquid enim ex charitate feceris erga proximum, elemosyna est. Et quicquid proximo facis, Christo fecisti. Propterea tam magnam fertur sancta Elisa-

psalm. 36.

1. Cor. 9.

Neminem unquam passum inopiam qui misericors in pauperes fuerit. Math. 9.

Luc. 6. Act. 10. Tob. 4.

1. Par. 29.

Math. 25.

psalm. 101.

1. Cor. 2.

Nihil possidentes quomodo etiam misericordiam exerceat valeant. Gregor.

Math. 25.

Scientia
rursus
Hanc
ari
est
da
tio
Tu
hil
per
legi
na
ed
ni
oc
lo
à
nec
o
i
sum
ben
ni
am
pr
lunt
ris
qui
di
ual
a pl
er
le
Vid
ati
acc
Non
quan
cordi
illu
habem
etiam
ro
à Do
cipia
Non

T. V
21

S Elisabeth
cur magnam
habuerit con-
solationem
in seruitio in-
firmorum.

beth in infirmorum seruitio consolationem diuinam sensisse. Venim la-
uaret pauperes, quum sterneret lectam zgotis, quum operiret infirmos,
quum cibaret famelicos, cum sicientes potaret, & huiusmodi sanctis intenta
foret ministerijs, diceret ancillis suis: Quam bene nobis est: quod ita Do-
minum Iesum lauamus, vestimus, operimus &c. Neminem enim in quouis
paupere alium contemplabatur, quam Dominum Iesum. Huic, quicquid
hominibus impartiuir, fecisse se arbitrabatur. Quamobrem tibi quoque ad-
sit voluntas bona, nec vnquam deerit, quod pauperi, vel in obsequium, vel
in solatium, vel in consilium, imo quod Christo impendas. Videndum au-
tem est postremo, in hoc esse Euangelio multa, quae instruant, tam ex domi-
no, quam ex villico discenda. Primum est, quod diues ille prudentia vi-
tur, quod non cito malum credidit, sed ante discutiendum putauit, quam
villicum repelleret. Ideo dicit: Quid hoc audio de te? Quo docemur mala de
proximis non libenter audire, nec facilliter credere. Secundum quod doce-
mur, vbi diffamatio sit subditi, praelatum maximè decere, ne dormiet, ne
negligat dissimulet ve inquirere veritatem. Quomodo enim non se uenter sunt
mala credenda, ita vbi infamia surgit, & homines loqui & multare ceperint
de cuiusquam animae periculo, vigilandum est, ne homo fortasse in pe-
riculo animae constitutus etiam seipsum negligat, aut ne alij male adhiberi
scandalum recipiant. Tertium est, non mox cum impetu & praecipitate
damnare, sed ad rationem ponere. Quapropter diues hic dicit villico: Re-
de rationem villicationis tuae. Quarto, non omnia simul in homine abij-
tere & arguere, sed discernere & videre etiam, quae excusari & laudari pos-
sunt, & his dare laudem: ea verò, quae reprehensione aut vituperio sunt di-
gna reprehendere. Quintum, quod fecerit de bonis diuitis hic villicus sibi
amicos, non reprehendit diues. Neque enim illi clementia displicet dispen-
satoris. Et nos quum liberalem habeamus Dominum, non debemus nos
esse immisericores. Sunt praeterea in villico, quae nos edificant. Praeme-
ditabatur enim villicationem suam non diu prorogandam, sed mox finiu-
ram. De sine igitur & de his, quae post sui amotionem ab officio sibi possent
euenire, cogitauit. Deinde praemeditatur, quia quicquid hic acquiritur licitum,
aut laborando, siue operando, siue mendicando paratur: neutrum ho-
rum sibi conuenire sentiens, ad aliud, ne omni destitueretur auxilio, se
consilium callidus conuertit. Nos verò quia Domino didicimus idem con-
siliium hoc placere, vtamur eodem remedio contra futuram quam sumus
reddituri rationem. Simus in alios misericordes, & inueniemus nos quo-
que misericordem Dominum.

Documenta
huius euin-
gelij.

Villicus iste
quomodo sit
imitandus.

Math. 1.

Diuitum ex-
citas quam
sic plangenda.
Math. 7.
Luc. 16.
Math. 9.
Diuitis ad ca-
melum com-
paratio.

Quam plangenda autem est caecitas diuitum huius seculi, bone Deus, tot
Euangeliorum obruta o corde audientium excitamenta ad misericordiam.
Quare non creditis o diuites, quod sola sit misericordia, qua vos per angu-
stam portam introire fiat possibile? Si enim camelo facilius est foramen
acus transire, quam diuiti venire in regnum caelorum, deponat igitur ca-
melus gibbum dorsi sui, & corpus suum extenuet, Christo capiti illud suo
exiguo & humili conformans, & intrabit angustam portam. Et ve lucidius
dicam: Camelus noster diues scilicet, pondus & gibbum abijciat tempora-
lium bonorum, nihil in diuitijs confidat, nihil sublimè sapiat, humilibus
confes-

conf
tem
auar
non
ratis
port
dior
quie
eum
time
passi
diu
liam
sauro
fatis
& ter
cord
mou
perch
Chri
vbi p
te: E
fraud
enim
tres s
veni
Si
illud
nem
syna
nego
ante
terri
nem
vestr
vobi
do et
mife
Chri
lire p
betis
iusta
se ne
mne
rem
lum,

contentiat, non querat ac amet diuitias huius seculi, vtatur modeste bonis temporalibus tanquam non vtens. Extenuet diuitias, occidens in se gibbum auaritie. Largiatur pauperibus, subueniat desolatis, & huiusmodi negotiationibus sibi acquirat regnum caelorum. Tu diues, inquam, extenua cupiditatis ventrem & gibbum, quia cum amore diuitiarum intrare per angustam portam non potes. Quod tunc fiet, dum in corpore tuo, id est, in omnibus actionibus, in vxore, in filijs, in familia temperanter & sobrie viuis, capitique tuo, id est, Christo qui hic exinanauit seipsum, & pauper propter te factus est, qui hic exiguus fuit & humilis, conformaris. Verum ergo ne gratis timeo loquar. Nemo enim ad eleemosynam tardior, nemo durior ad compassionem, nemo ad dandum parcior, nemo tenacior ad seruandum, quam diuites seculi, qui habent consolationes suas in hoc mundo. Qui si nullam aliam habent consolationem, hoc pro consolatione ducunt, quod thesauros congregant pecuniarum, quod aurum & argentum, quae nunquam satis diligere videntur, coaceruant, domos multiplicant, comparant agros, & terrena quo modocunque possunt, colligunt. Nihil, quicquid de misericordia Christus loquitur, eos, perinde ac si Christiani non essent, afficit aut mouet. Propter gloriam tamen mundanam, & per ostentationem multas perdunt diuitias, quas veluti pro suo honore probe locatas aestimant: pro Christo vero obulum dare eos grauat. Mercedem mercenarijs, quantum & ubi possunt, minuunt. De quibus Iacobus in epistola sua quid dicat, audite: *Ecce merces mercenariorum vestrorum qui messuerunt regiones vestras, quae defraudata est in vobis, clamat, & clamor eorum in aures Domini Sabaoth intrauit. Qui enim, ait Ecclesiasticus, effudit sanguinem, & qui fraudem fecit mercenario, fraudes sunt.* Si iudicium apud te est o diues, pauper ad iusticiam obtinendam venire non potest, nisi muneribus tibi impleat manus.

Si executor es testamenti, quod legatum est pauperi, non recipiet pauper illud: quia nunquam eris domi quaesitus a paupere, nisi leporem, salomonem, huiusmodi ve aliud praemittat pauper. Si varijs pauperibus eleemosyna facienda constituta est a defuncto, tu aliquandiu pecunijs his vreris ad negotiationes tuas, quo ex eadem pecunia lucrum & quantum tibi vsurpes, antequam tribuas egenis. Vnde fit, vt executiones saepe testamentorum in tertium hominem transeant, prioribus mortuis, & testamenti executionem relinquentibus alijs non expeditam. Heu quam breuis erit haec vita vestra, quam breuis potentatus, quam breuis consolatio, quam iusta etiam vobis erit damnatio, cum redimere nunc illam possitis, sed non vultis. *Mo-* do enim quia nullum consilium sanum recipitis, plorabitis vlulantes in miserijs vestris, quae aduenient vobis. Rogo igitur vos in visceribus Iesu Christi, rogo vos per mortem Domini Iesu Christi qua redempti estis, nolite pecunias vestras & bona alia, quaecunque temporalia atque caduca habetis, plus diligere quam animas vestras. Restituite si quae bona habetis iniusta. Si dubitatis, an sint iniusta, aut quomodo sint restituenda, quia fortasse nescitis, cui (vt illis contingit, qui in emendo ac vendendo imposturis omnes homines fallunt) interrogate virum bonum & doctum, aut pastorem vestrum, & illius sequamini consilium, cauentes posthac omnem dolum, simulationem, iniquitatem & fraudem. Verum dicit quis: Si cuncta
 ZZZ 4 deberem

Psal. 67.
Roman. 11.
1. Cor. 7.

Phil. 2.
1. Cor. 13.

Luc. 6.

Diuitiz quibus modis a multis iniuste congregatur.
Iacob. 5.

Eccle. 14.
Iudicium dicitur quale communitur.

Executores testamentorum quomodo delinquunt.

Iacob. 5.

Bona iniusta quomodo sint restituenda.

1. Pet. 2.

deberem restituere, quæ fortasse secundum Deum mea non sunt, medieta-
tem honorum non retinerem, imo & ipse simul egerem. Siue egeas, siue abū-
des, nunquam eris tutus in tua conscientia, si habes quod restituere teneris,
& non restituis, aut si animo retinendi sic mortuus fueris, actum erit de ani-
ma tua. Noli, noli diuitias arctius diligere, quam animam tuam. Si etiam
omnia quæ habes, tua non fuerint, relinque omnia, & nudus libera te. Ha-
ber Dominus si illum quaesieris, vnde pascat te, qui pascit etiam volucres cae-
li, qui pascit quoque Tartaros & Paganos & hæreticos. Scito quia melius
tibi erit, te pauperem, & diuitijs propter restitutionem alienorum nudatum
intrare in regnum caelorum, quam multis opibus refertum mitti in ge-
hennam ignis. A quo nos seruet omnes Deus & Dominus noster Iesus Chri-
stus, cum Patre & Spiritu sancto benedictus in secula, Amen.

DOMINICA X. POST DOMINICAM S. TRI-
nitatis, Epistola B. Pauli Apostoli I. ad Corinth. XII.

Sciatis quoniam cum gentes essetis, ad simulachra muta prout du-
cebamini euntes. Ideo notum vobis facio, quod nemo in spiritu
Dei loquens, dicit anathema Iesu. Et nemo potest dicere, Domi-
nus Iesus, nisi in Spiritu sancto. Diuisiones verò gratiarum sunt,
idem autem spiritus. Et diuisiones ministracionum sunt, idem autem Domi-
nus. Et diuisiones operationum sunt, idem verò Deus, qui operatur omnibus
omnibus. Vnicuique autem datur manifestatio spiritus ad vtilitatem. Alij qui-
dem per Spiritum datur sermo sapientie, alij autem sermo scientie secundum eun-
dem Spiritum. Alteri fides in eodem spiritu, alij gratia sanctorum in vno spi-
ritu, alij operatio virtutum, alij prophetia, alij discretio spirituum, alij genera
linguarum, alij interpretatio sermonum. Hæc autem omnia operatur vnus at-
que idem spiritus, diuidens singulis, prout vult.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Crescente fide Christianorum paulatim linguarum gratia minueba-
tur ac rarefcebat. Vnde nonnulli contristati, qui hac gratia carebant,
alijs eam habentibus ceperunt inuidere, quasi linguarum gratia ex-
cellentior alijs esset charismatibus. Ideirco Apostolus eos ad pacem compo-
nens, ait De spiritualibus, hoc est, de donis sancti Spiritus propter quæ ma-
iores superbiunt, & minores inuident aut diffidunt, nolo vos ignorare: quia
cum essetis in paganismo idolorum cultores, ibatis ad simulachra muta (si-
cut Psalmista dicit: *Simulachra gentium argentum & aurum, opera manuum homi-
num. Os habent, & non loquentur, oculos habent & non videbunt, &c.*) quomodo à
maligno spiritu in vestram perditionem ducebamini. Itaque si diabolicus
spiritus vos ducebat vnus, alios ad alia simulachra, & alios ad alia: cur non
modo vos quoque vnus spiritus diuinus ducat alios ad hæc opera bona,
alios ad alia, imo illis hæc dona, alijs dona alia tribuat? Vnus enim spiritus
bonus est in omnibus vobis, cuius multiformia sunt dona, tametsi non om-
nes om-

Math. 6.
Lucæ 12.

Psalm. 135.